

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ภาคการส่งออกสินค้าเกษตรกรรมของไทยมีความสำคัญอย่างยิ่ง ในการสร้างรายได้ให้กับประเทศ โดยเห็นได้จากนโยบายของรัฐบาลมุ่งส่งเสริมให้กิจการในประเทศสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรและสินค้าท้องถิ่นเพื่อส่งออกไปยังต่างประเทศ ดอกเบญจมาศเป็นไม้ดอกไม้ประดับที่ได้รับความนิยมทั่วไปทั้งในประเทศและต่างประเทศ เป็นไม้ตัดดอกที่มีการซื้อขายมากที่สุดเป็นอันดับ 2 ของโลก รองจากกุหลาบและได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย เนื่องจากมีสีสันสดใส มีอายุการปักแจกันนานและราคาไม่แพงมากนัก ทั้งยังทนต่อการขนส่ง แนวโน้มการขยายการปลูกภายในประเทศจึงมีมากขึ้น ประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกเบญจมาศประมาณ 2,500 ไร่ พื้นที่เหมาะสมเชิงธุรกิจ ได้แก่ จังหวัด เชียงใหม่ เชียงราย พื้นที่ปลูกที่สำคัญ ได้แก่ จังหวัด เชียงใหม่ เชียงราย หนองคาย อุดรธานี ขอนแก่น และอุบลราชธานี ในปี พ.ศ. 2546 ประเทศไทยยังส่งออกดอกเบญจมาศคิดเป็นมูลค่า 5.4 ล้านบาท ซึ่งส่วนใหญ่ส่งไปประเทศญี่ปุ่น เนื่องจากเบญจมาศเป็นพืชอายุสั้นและตอบสนองต่อช่วงวันในการออกดอก ดังนั้น เกษตรกรสามารถบังคับให้ออกดอกได้โดยการบังคับแสง ทำให้ผลผลิตที่ได้สม่ำเสมอ และง่ายต่อการวางแผนจัดการ เป็นพืชที่ให้ผลตอบแทนสูง สามารถปลูกและให้ผลผลิตได้ดีบนพื้นที่ราบในภาคเหนือ และตะวันออกเฉียงเหนือในช่วงฤดูหนาว ส่วนการผลิตในฤดูร้อนจะให้ผลผลิตได้ดีบนพื้นที่สูง หากปลูกบนพื้นที่ราบคุณภาพดอกต่ำลง ปัจจุบันเกษตรกรไม่สามารถผลิตเบญจมาศคุณภาพดีได้ตลอดทั้งปี เนื่องจากขาดเทคโนโลยีการผลิตเบญจมาศนอกฤดู ขาดพันธุ์ และการจัดการพันธุ์ที่เหมาะสม สภาพพื้นที่ไม่เหมาะสมและปัญหาจากศัตรูพืชเนื่องจากการปลูกซ้ำที่ รวมทั้งเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นรายย่อย ทำให้ไม่สามารถวางแผนการผลิตให้ต่อเนื่องได้ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2550 : ออนไลน์)

ในปัจจุบันดอกไม้เมืองหนาว จากคุณหมิง ประเทศจีน เป็นที่นิยมในประเทศไทยและส่งผลกระทบให้เกษตรกรที่ปลูกดอกไม้ประเภทเดียวกันในไทย ต้องสูญเสียส่วนแบ่งทางการตลาดไปเป็นจำนวนมาก อันเป็นผลจากการลงนามในสัญญาเอฟทีเอระหว่างไทยและจีน เพราะดอกไม้จากประเทศจีนมีคุณภาพดีกว่า ดอกใหญ่ และอยู่ได้นานกว่าผลผลิตที่ปลูกในไทย เนื่องจากสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศในคุณหมิงเหมาะกับการปลูกพืชเมืองหนาวมากกว่า นอกจากนี้ รัฐบาลจีนยังสนับสนุนนโยบายให้เกษตรกรของตนเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรจาก 2,000 ล้านดอกในปี พ.ศ. 2543 เป็น 4,000 ล้านดอกภายในปี พ.ศ. 2553 และจีนเป็นผู้ส่งออกดอกไม้รายใหญ่ที่สุดในโลก ซึ่ง

นอกจากจีนแล้ว ยังมีอินเดียและมาเลเซียเป็นคู่แข่งทางการค้าในตลาดค้าดอกไม้ด้วย (ประเทศไทย, 2549 : ออนไลน์)

ตลาดต่างประเทศที่สำคัญได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น ในปี พ.ศ. 2549 ประเทศญี่ปุ่นนำเข้าสินค้าไม้ตัดดอกมีปริมาณทั้งสิ้น 34,114 เมตริกตัน มูลค่า 26,260 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 10.1 เปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา หรือเพิ่มขึ้นประมาณ 2.4 เท่า เมื่อเปรียบเทียบกับ 10 ปี ที่ผ่านมา โดยไม้ตัดดอกที่เป็นที่นิยมในประเทศญี่ปุ่นมี 3 ชนิด ได้แก่ ดอกเบญจมาศ ดอกคาร์เนชั่น และดอกกุหลาบ โดยดอกไม้ 3 ชนิดนี้มีส่วนแบ่งการตลาดร้อยละ 53.4 ในปี พ.ศ. 2549 การจำหน่ายดอกไม้ทั้ง 3 ชนิดนี้ ในประเทศญี่ปุ่นมีจำนวน 3,110 ล้านบาท โดยเป็นดอกไม้ที่มาจากผู้นำเข้าร้อยละ 15.1 หรือประมาณ 470 ล้านบาท ตลาดนำเข้าสินค้าไม้ตัดดอกของญี่ปุ่นได้เปลี่ยนแปลงไปในระยะ 10 ปี ที่ผ่านมา ในปี พ.ศ. 2540 มีการนำเข้าจากประเทศไทย (ร้อยละ 25.0) และเนเธอร์แลนด์ (ร้อยละ 20.2) แต่ในปี พ.ศ. 2549 ประเทศที่ญี่ปุ่นมีการนำเข้าไม้ตัดดอกมาก 3 ลำดับแรก ได้แก่ มาเลเซีย (ร้อยละ 23.2) เกาหลี (ร้อยละ 15.3) และจีน (ร้อยละ 14.8) ทั้งนี้ มีการนำเข้าดอกเบญจมาศมาจากประเทศมาเลเซีย นำเข้าดอกกุหลาบมาจากประเทศเกาหลีและนำเข้าดอกเบญจมาศและดอกคาร์เนชั่นมาจากประเทศจีน (กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ, 2550 : ออนไลน์)

ดังนั้น เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เกษตรกรไทยสามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก การปลูกดอกเบญจมาศจึงได้รับการส่งเสริมให้ปลูกเป็นพืชเศรษฐกิจ ในเขตอำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากมีสภาวะแวดล้อมเหมาะสม จนเป็นผลผลิตการเกษตรที่สำคัญของอำเภอ รองจากผลไม้ และพืชผักเมืองหนาว (ศูนย์บริการข้อมูลอำเภอ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2550 : ออนไลน์) โดยฤดูกาลปลูกเริ่มเดือนสิงหาคมถึงเดือนมีนาคม เริ่มตัดดอกขายได้เมื่ออายุ 3 เดือน โดยอาศัยเทคนิคที่สำคัญคือ การยับยั้งการออกดอกตามความต้องการ การจึงตาข่ายเชือกเพื่อให้ช่อดอกมีความยาวและออกดอกสูง ป้องกันดอกล้ม และการให้แสงตอนกลางคืนเพื่อเร่งการเติบโต โดยมีค่าชลเหืองแก้วมีพื้นที่การปลูกมากที่สุด ประมาณร้อยละ 80 ของพื้นที่การปลูกทั้งหมด (สุนทร แก้ววงศ์จันทร์, 2550 : สัมภาษณ์)

จากข้อมูลดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนของการปลูกดอกเบญจมาศของเกษตรกรในเขตอำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้สนใจใช้เป็นแนวทางการตัดสินใจของเกษตรกรในการปลูกดอกเบญจมาศต่อไป และใช้เป็นข้อมูลให้หน่วยงานทางราชการวิจัยและสนับสนุนการปลูกดอกเบญจมาศเพื่อการค้า

